

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Katja Saranka
Planhandläggare
010-2233289
katja.saranka@lansstyrelsen.se

Beslut

1(6)

2020-10-09

343-6467-2020

Trafikverket
investeringsprojekt@trafikverket.se
nicklas.fowler@trafikverket.se

56ä7 Beslut om betydande miljöpåverkan för vägplan väg 55, Örsundsbro – Kvarnbolund, Uppsala och Enköpings kommun, Uppsala län

Dnr: TRV 2019/119335

Beslut

Länsstyrelsen beslutar enligt 15 § väglagen att vägplan för väg 55, sträckan mellan Örsundsbro – Kvarnbolund, i Enköpings och Uppsala kommun kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Upplysningar

Detta beslut får inte överklagas, enligt 74 § andra stycket väglagen. Av 16 a § stycke 3 punkt 3 väglagen (1971:948), följer att vägplanen ska innehålla en miljökonsekvensbeskrivning, i de fall det beslutats att projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Redogörelse för ärendet

Trafikverket har den 17 augusti 2020 översänt samrådsunderlag tillsammans med samrådsredogörelse till Länsstyrelsen med begäran om beslut huruvida projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Handlingar i ärendet är samrådsunderlag daterat den 14 juli 2020 samt samrådsredogörelse daterat den 28 juli 2020. Trafikverket gör bedömningen att projektet inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Syftet med projektet är att öka framkomligheten och höja trafiksäkerheten längs med väg. Planförslaget innebär att den aktuella sträckan blir mötesfri med 2+1 körfält med mittseparering samt med en parallell gång och cykelväg längs med vägen. Inom ramen för vägplanarbetet ska omdisponering av vägbanan, ombyggnad av korsningar och anslutningsvägar, ett antal planskilda gång- och cykelpassager, skyddsåtgärder för omgivningen samt förbättrade sidoområden att utredas.

Motivering till beslutet

Länsstyrelsen ska under samrådet pröva om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Trafikverkets samrådsunderlag och samrådsredogörelse har legat till grund för Länsstyrelsens bedömning.

Länsstyrelsen bedömer att samrådsunderlaget daterat den 14 juli 2020 uppfyller inte kraven i 8 § och 9 § 1 miljöbedömningsförordningen (2017:966). Underlagets omfattning och detaljering har inte varit tillräcklig vad i gäller underlag som redogör påverkan på

POSTADRESS 751 86 UPPSALA GATUADRESS Bäckens gränd 17

TELEFON 010-22 33 000 FAX 010-22 33 010

E-POST uppsala@lansstyrelsen.se WEBBPLATS www.lansstyrelsen.se/uppsala

2020-10-09

343-6467-2020

kulturmiljö, människors hälsa- buller, markföroreningar samt påverkan på grund- eller ytvattenförekomster.

Enskilda har beretts tillfälle att yttra sig i enlighet med 14 c § väglag, som anger att den som avser att bygga vägen ska ta fram underlag för samrådet och göra det tillgängligt samt ge de enskilda som kan antas bli särskilt berörda möjlighet att yttra sig.

Vid bedömningen av om ett projekt kan antas medföra en betydande miljöpåverkan enligt 15 § väglagen, ska länsstyrelsen enligt 3 kap 8 § vägförordningen (2012:707) ta hänsyn till det som anges i 10 § punkt 1–3 och 11–13 §§ miljöbedömningsförordningen (2017:966). Länsstyrelsens beslut ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot att projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Vid bedömningen med stöd av kriterierna har hänsyn tagits till hela projektets omfattning och miljöpåverkan, lokaliseringen och möjliga miljöeffekters typ och utmärkande egenskaper.

Verksamhetens eller åtgärdens utmärkande egenskaper (11 § miljöbedömningsförordningen)

Det aktuella projektet berör en sträcka på ca 16,6 km. Vägen kommer att byggas till en mötesfri väg med mittseparering, 2+1 körfält, på sina ställen att behöva breddas och över- och undergångar behövas byggas. Hastigheten kommer att höjas från 70 km/h resp. 90 till 100 km/h, vilket riskerar att medföra en ökning av trafiken då framkomligheten ökar. Vägen är även en viktig transportslänk och även ett viktigt kollektivtrafikstråk. En gång- och cykelväg ska dras parallellt och på sträckan finns flera direkta utfarter och dessa behöver samordnas och dras om i nya sträckningar samt att det kommer att behöva byggas nya över- och undergångar.

Verksamhetens eller åtgärdens lokalisering (12 § miljöbedömningsförordningen)

Länsstyrelsen bedömer att projektet innebär ett intrång i ett betydelsefullt kulturlandskap som är en av landets rikaste fornlämningsmiljöer med omfattande lämningar från bronsålder och järnålder. Vägplanen berör även fem riksintresseområden för kulturmiljövård. Karaktäristiskt för flera av de aktuella riksintressena är de uppodlade dalgångarnas öppna karaktär med skogsområden som fond. Det framgår av underlaget bl.a. att risk finns att planerade nya över- och undergångar, får negativ inverkan på landskapsbilden även om stor vikt kommer att läggas vid placering och gestaltning av såväl broar som undergångar i det fortsatta arbetet.

Utifrån befintligt underlag och eftersom allt underlag ännu inte är framtaget har länsstyrelsen en viss svårighet att bedöma hur riksintressena kommer att påverkas av ett genomförande av vägplanen vad gäller siktlinjer och läsbarhet. Som framhölls i länsstyrelsens yttrande (dnr 343-3207-2020) behöver Trafikverket beskriva och illustrera hur riksintresseområdena påverkas och hur kulturmiljövärden tillvaratas, varför länsstyrelsen bedömer att det finns risk för betydande miljöpåverkan och att påverkan på kulturmiljön ska beskrivas i en MKB.

Vägområdet berör även ett blivande vattenskyddsområde och ett antal vattenförekomster med miljö kvalitetsnormer, både ytvatten- och grundvattenförekomster. Det föreligger betydande påverkan från Transport och infrastruktur och Urban markanvändning, för Hågaån enligt den påverkansbedömning som gjorts av Vattenmyndigheten i förvaltningscykel 3. I

2020-10-09

343-6467-2020

motiveringen till bedömningen kan utläsas att den betydande påverkan härleds från dagvatten och beror till stor del på hög trafikintensitet i området. Detta medför risk för att god kemisk eller ekologisk status inte uppnås till måläret. Trafikverket har identifierat dagvattenfrågan och vägtrafikens eventuella påverkan på grundvatten, både enskilda och större grundvattenförekomster. Det framgår dock inte hur eller vilka skyddsåtgärder som kommer att genomföras, och om det kommer att genomföras förbättringar, varför bedömningen av miljöpåverkan blir svår, p.g.a. bristande underlag. Länsstyrelsen bedömer därför att det finns risk att det kan leda till betydande miljöpåverkan. 5 kap 3 § MB

De möjliga miljöeffekternas typ och utmärkande egenskaper (13§ miljöbedömningsförordningen)

Länsstyrelsen anser att det är risk för betydande miljöpåverkan avseende förorenade områden. I underlaget redogörs för 14 konstaterat eller misstänkt förorenade områden, varav två är klassade enligt MIFO som riskklass 1, vilken är högsta riskklass. Vad gäller faktiska undersökningar av de förorenade områdena finns inte så mycket underlag att tillgå i dagsläget. Vägplaneområdet bör undersökas inom dessa områden för att klargöra vilka föroreningar som finns samt även klargöra risken att föroreningar sprids till yt-och grundvatten som följd av att vägplanen genomförs.

Den vägbreddning och de under- och övergångar som planeras riskerar att påverka fornlämningarnas värde om dessa områden berörs. Risk finns även att de nya över- och undergångar som planeras, får negativ inverkan på landskapsbilden.

Projektet innebär även en risk för påverkan på människors hälsa avseende buller, eftersom det finns bostäder och annan bebyggelse som är känslig mot bullerstörningar inom aktuell sträcka.

Synpunkter på fortsatt arbete

Länsstyrelsen lämnar här sina synpunkter gällande Trafikverkets fortsatta arbete med vägplanen och miljökonsekvensbeskrivningen (MKBn).

Kulturmiljö och fornlämningar

Riksintresse för kulturmiljövård

Ett arbetsföretag får inte påtagligt skada ett riksintresse. Ett utpekad riksintresse ska ha kvar sin läsbarhet så att det även i framtiden ska vara möjligt att förstå och uppleva fornlämningarna och kulturmiljöerna i sina sammanhang. Landskapsbilden är därmed avgörande för riksintressenas läsbarhet. Trafikverket behöver beskriva och illustrera hur riksintresseområdena påverkas och hur kulturmiljövärden tillvaratas i det fortsatta arbetet, vilket länsstyrelsen framhöll i sitt yttrande (dnr 343-3207-2020).

Fornlämningar

Som framhölls i tidigare samrådsyttrande finns ett stort antal fornlämningar och känsliga kulturmiljöer i nära anslutning till väg 55. Länsstyrelsen bedömer att sannolikheten är stor att fornlämningar med skydd enligt kulturmiljölagen 2 kap kommer att beröras av det planerade arbetsföretaget. Ytterligare fornlämningar kan finnas längs sträckan än vad som är känt i dagsläget. Länsstyrelsen kommer inom kort, på begäran av Trafikverket, att

2020-10-09

343-6467-2020

besluta om en arkeologisk utredning etapp 1 inom sträckan med syfte att ytterligare klargöra fornlämningsituationen (länsstyrelsens ärende dnr 431-4742-2020).

Påverkan på människors hälsa och miljö

Trafikverket har reviderat samrådsunderlaget inför beslut om betydande miljöpåverkan och presenterar något mera underlag inför beslut om betydande miljöpåverkan, vilket Länsstyrelsen och Enköpings kommun efterfrågade. Blant annat har Trafikverket kompletterat med en vägbullerkarta, som visar att gränsvärden för bullernivåer från fordon enligt internationell nivå överstigs i en korridor längs hela vägsträckan. Uppsala kommuns åtgärdsprogram visar för delen Kvarnbolund – Vadbacka för del av väg 55 som ligger i Uppsala, att det framför allt är på denna del, där det finns boende som utsätts för vägbuller. Trafikverket åtar sig att inte överskrida miljö kvalitetsnormens 55 dBA.

Även om Trafikverket åtar sig att inte överskrida normen innebär ett ökat buller i det förhållandevis flacka området ett större påverkansområde med sannolikt fler påverkade fastigheter även om inte miljö kvalitetsnormen överskrids och högre bullernivåer för redan berörda fastigheter. Bristen på underlag om påverkansområdets storlek och det antal fastigheter som påverkas innebär att bedömningen av de effekter som avses i punkt 1 i 13 § miljöbedömningsförrordningen dvs. *storlek, utbredning, karaktär, intensitet och komplexitet* försvåras.

Länsstyrelsen anser när det gäller bedömningen av BMP, är bedömningen av åtgärdernas effekt en viktig del dvs. kan man anta att bullerskyddsåtgärder vanligtvis är så effektiva att det inte finns någon risk för att nivåerna kommer att överskridas. Länsstyrelsen bedömer att en större andel elbilar inte troligtvis ger mindre buller såsom Trafikverket resonerar. Däremot delar Länsstyrelsen med Trafikverkets bedömning om att elbilar ger bättre luft.

Potentiellt förorenade områden

Länsstyrelsen upplyser med stöd av 2 kap 3 § miljöbalken att i de fall det finns ett misstänkt förorenat område inom aktuellt verksamhetsområde är det angeläget att detta beaktas. Beroende på vilken typ av verksamhet som bedrivits på platsen kan föroreningsituationen och utbredningsområdets storlek variera.

Naturvärden

Sammanvägt bedömer Länsstyrelsen att vägplanen visserligen kan komma att påverka naturmiljön längsmed vägområdet, även i vissa fall skyddad natur. Länsstyrelsen bedömer däremot att påverkan på det sätt som beskrivs inte riskerar att innebära betydande miljöpåverkan på naturvärden.

Artskydd

Vid kalkbarrskogen och lövskogsbrynet med förekomst av Oxtungesvamp avses vägområdet inte att breddas och naturmiljön därför inte påverkas.

Vid tåkten med förekomst av vattensalamander avses åtgärderna anpassas så att påverkan inte artförekomsterna inte uppkommer, främst kopplat till vandringsväg men även för reproduktionslokaler.

2020-10-09

343-6467-2020

Om åtgärderna kan utgöras på det sätt som framgår av samrådshandlingen så krävs ingen dispens från artskyddsförordningen.

Biotopskydd

Hänsyn avses att tas till biotopskyddet så långt som möjligt, men alléer kan komma att skadas. Enligt samrådshandlingen bör kompensationsåtgärder beaktas i det fortsatta arbetet.

Intrång i biotopskyddade områden provas inom ramen för vägplanen.

Kompensationsåtgärder behöver ingå för att väga upp skadan på biotoperna, annars finns risk att den delen av vägplanen inte kan godkännas.

Miljökvalitetsnormer för ytvatten

I den påverkansanalys som gjort av Vattenmyndigheten föreligger ingen betydande påverkan från dagvatten på vattenförekomsterna Näsbacken (WA80724807) och Sävåån (WA75650167) som berörs utav vägsträckan.

Däremot finns det för Hågaån (WA51758167), som också berörs utav vägsträckan, närvarande för få mätdata för att kunna avgöra om status för enskilda miljöfarliga ämnen och/eller kvalitetsfaktorer överskrids i förekomsten. Det föreligger dock betydande påverkan från Transport och infrastruktur och Urban markanvändning, enligt den påverkansbedömning som gjorts av Vattenmyndigheten i förvaltningscykel 3. I motiveringen till bedömningen kan utläsas att den betydande påverkan härleds från dagvatten och beror till stor del på hög trafikintensitet i området. Detta medför risk för att god kemisk eller ekologisk status inte uppnås till målåret.

Länsstyrelsen ser att Trafikverket har två roller i infrastrukturärenden, både som verksamhetsutövare men även som prövande myndighet, Trafikverkets Planprövningsmyndighet. Länsstyrelsen anser därför att Trafikverket, som myndighet, även bär ett ansvar att arbeta med förbättringsåtgärder för vattenförekomsternas status eftersom miljökvalitetsnormerna styr miljöarbetet.

Om man ska uppnå en MKN till en viss tidpunkt och om vattenförekomsten har dålig status idag räcker det inte med icke försämringskravet, utan man måste vidta åtgärder, vilket även gäller Trafikverket. För en åtgärd som inte försämrar, är det upp till den prövande myndigheten att titta på om den planerade åtgärden kan vidta förbättringar upp till den grad det inte är orimligt att vidta åtgärden. Idag finns ett kraftigt åtgärdsunderskott och befintlig verksamhet behöver vidta åtgärder och inte bara för att nå MKN utan även för att ge möjlighet för nya verksamheter att komma in. Det är sent skede för Trafikverket som prövande myndighet att fundera på förbättringsåtgärder utan det måste föras en diskussion och tas in som underlag i vägplanarbeten och framföra förslag till åtgärder som bidrar till förbättringar.

Vattenskyddsområde

Trafikverket har identifierat dagvattenfrågan och vägtrafikens eventuella påverkan på grundvatten, både enskilda och större grundvattenförekomster. Det framgår dock inte hur eller vilka åtgärder som kommer att genomföras, och om det kommer att genomföras förbättringar. Det framgår dock av samrådsunderlaget att vattentäkten i Ramstalund kommer att behandlas som att vattenskyddsområde har fastställts, i

2020-10-09

343-6467-2020

enlighet med Uppsala Vattens förslag samt att Trafikverket kommer att samråda med Uppsala Vatten om vägens utformning och eventuella skyddsåtgärder. Detta är positivt enligt Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen önskar däremot att Trafikverket i det fortsatta arbetet gällande skyddsåtgärder utnyttjar det naturliga skydd som t.ex. leror, som överlagrar vattenförekomster (även enskilda vattentäkter), kan utgöra. Detta för att minska påverkan från vägtrafiken. Länsstyrelsen anser även att det är viktigt att den rening som kan ske med olika dagvattenlösningar även har någon form av kontrollprogram då det med tiden ansamlas föroreningar i diken utmed vägar.

Länsstyrelsen anser att en hög ambition om att förändra belastningen från vägen är bra, och utförs förbättringar av dagvattnets påverkan på enskilda vattentäkter, samt att Trafikverket kommer fram till bra skydd för vattentäkten i Ramstalund genom att samråda med huvudmannen för vattentäkten, så bör projektet inte leda till betydande miljöpåverkan.

Vattenverksamhet

Sett ur ett vattenverksamhetsperspektiv finns det inget som medför att projektet skulle innebära en betydande miljöpåverkan. Trafikverket kommer att behöva hantera planerad vattenverksamheten genom anmälan eller tillstånd.

Sammanfattande slutsats

På grund av omgivningens komplexitet och Länsstyrelsens synpunkter utifrån ovanstående resonemang samt på grund av saknad utav tillräckligt preciserat underlag som kan redovisa vilken påverkan projektet kan ge bl.a. på landskapsbilden, kulturmiljön och människors hälsa och miljö har Länsstyrelsen viss svårighet att få komplett bild av projektets totala miljöpåverkan. Utifrån befintligt underlag och vad som nu är känt om det planerade vägprojektet, samt de värden som landskapet hyser gör Länsstyrelsen därför den sammanvägda bedömningen att projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Upplysning

Detta beslut får inte överklagas, enligt 74 § andra stycket väglagen (1971:948).

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av chef för plan- och bostadsenheten Annika Israelsson med planhandläggare Katja Saranka som föredragande. I den slutliga handläggningen har också miljöskyddshandläggare Stefan Nyström, miljöskyddshandläggare Ulf Lindblom, handläggare fornlämningsfrågor Linda Lindwall, bebyggelseantikvarie Sara Zandler, vattenhandläggare Helena Holmberg, vattenskyddshandläggare Jan Eckhéll, naturvårdshandläggare Gabriel Bernhardsson, handläggare på miljöstrategienheten Anna Sundbärg medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.